

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Карина НЕМАШКАЛО

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **23 «Соціальна робота»**
Спеціальність **232 «Соціальне забезпечення»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Управління соціальною сферою»**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
правового регулювання економіки

Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *Правового регулювання економіки*

Протокол №1 від 3 вересня 2021 р.

Розробники:

кандидат юридичних наук, доцент **Лук'янчиков Олег Миколайович**

кандидат юридичних наук, доцент **Новіков Денис Олександрович**

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Конституція України проголосила Україну соціальною державою. Відповідно до Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Правила, за якими працює система соціального забезпечення, встановлюється державою, шляхом прийняття нормативно-правових актів (Конституція України, Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України тощо).

Задля успішної роботи у сфері соціального забезпечення необхідно знати і розуміти положення нормативно-правових актів, якими регулюється соціальна робота та соціальне забезпечення.

Під час опанування курсу «Право соціального забезпечення» студенти опановують основні поняття та принципи права соціального забезпечення; пізнають систему чинного законодавства про соціальне забезпечення, дізнаються про правові проблеми, що виникають в процесі його застосування; набувають знань про особливості правового статусу суб'єктів права соціального забезпечення; вивчають підстави та умови виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин, а також отримують практичні навички застосування законодавства України.

Мета навчальної дисципліни: Формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок застосування положень нормативно-правових актів, якими регулюється соціальна робота та соціальне забезпечення.

Курс	2
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	екзамен

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до фаху	Соціальне підприємництво
Теорія соціальної роботи	Державне регулювання соціальної сфери
Основи економіки та бізнесу	Ринок праці та зайнятість населення
	Методи нарахування соціальних виплат

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	<p>РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.</p> <p>РН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.</p> <p>РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.</p> <p>РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення</p>
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	<p>РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.</p> <p>РН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.</p> <p>РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.</p> <p>РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення</p>
СК2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення	<p>РН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категоріях населення.</p> <p>РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.</p> <p>РН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.</p> <p>РН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.</p> <p>РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.</p> <p>РН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.</p> <p>РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.</p> <p>РН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.</p> <p>РН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.</p> <p>РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.</p> <p>РН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.</p> <p>РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.</p> <p>РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального</p>

	<p>захисту населення.</p> <p>РН. 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.</p> <p>РН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.</p> <p>РН 18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги</p>
--	---

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні положення права соціального забезпечення

Тема 1. Предмет, метод, система, принципи і джерела права соціального забезпечення

Предмет права соціального забезпечення. Метод права соціального забезпечення. Система права соціального забезпечення. Принципи права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення.

Тема 2. Конституційно-правові засади права соціального забезпечення

Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії.
Прожитковий мінімум – базовий державний соціальний стандарт.

Змістовий модуль 2. Пенсійне забезпечення

Тема 3. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Законодавство про пенсійне забезпечення. Система пенсійного забезпечення. Правовий статус застрахованих осіб і страхувальників. Страхові внески. Страховий стаж.

Тема 4. Пенсії в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

Поняття й види пенсій. Пенсії за віком. Пенсії по інвалідності. Пенсії у зв'язку із втратою годувальника.

Тема 5. Спеціальне пенсійне забезпечення

Роль і значення спеціального пенсійного забезпечення. Пенсійне забезпечення звільнених з військової служби та деяких інших осіб. Пенсії за вислугу років окремих категорій працівників за Законом України «Про пенсійне забезпечення». Пенсії за віком на пільгових умовах. Пенсії за особливі заслуги перед Україною.

Тема 6. Порядок призначення і виплати пенсій

Пенсійний фонд України: статус і завдання. Звернення за призначенням пенсії. Строки призначення (перерахунку) і виплати пенсії. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії. Індксація і перерахунок розміру пенсій. Періодичність і порядок виплати пенсій. Виплата пенсії за минулий час. Припинення і поновлення виплати пенсії.

Тема 7. Накопичувальна система пенсійного страхування. Недержавне пенсійне забезпечення

Накопичувальний фонд. Джерела формування накопичувальної системи пенсійного страхування та використання її коштів. Пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування. Компанії з управління активами. Обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами.

Недержавне пенсійне забезпечення, що здійснюється пенсійними фондами. Адміністрування недержавного пенсійного фонду. Управління активами недержавних пенсійних фондів. Пенсійний контракт та пенсійна схема. Пенсійні виплати недержавного пенсійного забезпечення.

Змістовий модуль 3. Соціальні виплати. Соціальні допомоги. Соціальні послуги

Тема 8. Виплати і соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням

Виплати і соціальні послуги по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Виплати і соціальні послуги по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Виплати й соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у випадку безробіття.

Тема 9. Державні соціальні допомоги

Поняття й види державних соціальних допомог. Державні соціальні допомоги сім'ям з дітьми. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.

Тема 10. Соціальні послуги та соціальна робота

Поняття «соціальні послуги» і форми їх надання. Порядок надання та отримання соціальних послуг. Соціальні послуги бездомним особам і безпритульним дітям. Реабілітаційні послуги особам з інвалідністю. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю.

Перелік практичних занять, а також запитань і завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як репродуктивних, так продуктивних методів навчання, серед яких: лекції проблемного характеру (тема 2, 4, 5, 7), застосування дослідницького методу (тема 1-10), дискусії (тема 2, 6, 8), кейс-стаді (тема 3-10), творчі завдання (тема 10).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів). З них:

практичні завдання: 20 балів;

контрольні роботи: 30 балів;

творче завдання: 10 балів;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену відповідно до графіка навчального процесу (максимальна кількість балів – 40, мінімальна кількість балів – 25, за якої іспит вважається складеним).

Поточний контроль знань включає оцінювання роботи студентів під час: практичних занять: виконання студентом практичних завдань, участі студентів в обговореннях, дискусіях. Виконання практичних завдань оцінюється відповідно до робочого плану (технологічної карти) у 5 балів. Максимальна оцінка ставиться за наявності обґрунтованих висновків та своєчасної здачі завдання. Загальна кількість балів - 20.

поточна контрольна робота, оцінюється у 20 балів (перша) та у 10 балів (друга). Вона містить питання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля. Загальна кількість балів - 30;

творче завдання:

проведення порівняльно-правового дослідження або написання есе. Студенти мають продемонструвати володіння понятійним апаратом дисципліни, здатність до наукового аналізу, здатність робити обґрунтовані висновки. Кожне завдання оцінюється у 10 балів, який може бути отримана за умови якісного виконання дослідження, обґрунтованих висновків, своєчасної здачі роботи.

Підсумковий контроль: Формою підсумкового контролю є іспит. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Екзаменаційний білет складається із 27 тестових завдань різного рівня та 1 практичного завдання.

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт:

тести. Максимальна кількість балів – 27. Кожне тестове завдання закритої форми з оцінюється в 1 бал;

практичне завдання. Максимальна оцінка – 13 балів:

3 бали – за правильний алгоритм вирішення завдання;

3 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму вирішення завдання;

3 бали – за правильність вибору нормативно-правових актів, що застосовуються для розв'язання завдання;

3 бали – за наявність і ґрунтовність висновку;

1 бал – за охайність подання результатів.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного та модульного контролю за накопичувальною системою. Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами поточного, модульного та семестрового контролю успішності, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мах бал
Тема 1. Предмет, метод, система, принципи і джерела права соціального забезпечення	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Предмет, метод, система, принципи і джерела права соціального забезпечення»		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 2. Розгляд теоретичних питань за темою	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо порівняльно-правового дослідження/Есе	
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Проведення порівняльно-правового дослідження/Есе (Творче завдання)	Наявність результатів дослідження у ПНС	10

Тема 2. Конституційно-правові засади права соціального забезпечення. Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему «Конституційно-правові засади права соціального забезпечення. Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»		5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 3. Розгляд теоретичних питань за темою. Дискусія Виконання практичного завдання	Активна участь у дискусії. Доповідь практичного завдання	
		Письмова контрольна робота	Письмова контрольна робота	10
	Самостійна робота			
Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Виконання практичного завдання. Підготовка до модульної контрольної роботи	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС		
Тема 3. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»		
	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Розгляд ситуаційних завдань.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо ситуаційних завдань	
	Самостійна робота			
Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань	Виконане завдання завантажено до ПНС		
Тема 4. Пенсії в солідарній системі	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему «Пенсії в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування».		

	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо ситуаційних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
Тема 5. Спеціальне пенсійне забезпечення.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему «Спеціальне пенсійне забезпечення»		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 5. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо ситуаційних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
Тема 6. Порядок призначення і виплати пенсій.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Порядок призначення і виплати пенсій».		
	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Дискусія Вирішення ситуаційних завдань.	Активна участь у дискусії. Доповідь щодо ситуаційних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
Тема 7. Накопичувальна система пенсійного страхування.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему «Накопичувальна система пенсійного страхування. Недержавне пенсійне забезпечення».		
	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо ситуаційних завдань	5

		Письмова контрольна робота	Письмова контрольна робота	10
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань. Підготовка до модульної контрольної роботи.	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
Тема 8. Виплати і соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Виплати і соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням».		
	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Дискусія Вирішення ситуаційних завдань.	Активна участь у дискусії. Доповідь щодо ситуаційних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
Тема 9. Державні соціальні допомоги.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Державні соціальні допомоги»		
	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо ситуаційних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
Тема 10. Соціальні послуги та соціальна робота.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Соціальні послуги»		
	Практичне заняття	Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми. Доповідь щодо ситуаційних завдань	
	Самостійна робота			

Питання до самостійної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, навчальної та наукової літератури. Вивчення чинного законодавства за темою. Вирішення ситуаційних завдань.	Вирішення ситуаційних завдань завантажено до ПНС	
	Письмова контрольна робота	Письмова контрольна робота	10
Іспит		Перевірка екзаменаційної роботи	40

Рекомендована література

Основна

1. Москаленко О.В. Лук'янчиков О.М., Новіков Д.О. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Харків: Юрайт, 2021. 184 с.
2. Москаленко О.В. Лук'янчиков О.М. Гармонізація стандартів соціального забезпечення в Україні з Європейською соціальною хартією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 2. С. 131-134.
3. Лук'янчиков О.М. Базовий державний соціальний симулякр. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені ЕО Дідоренка*. 2020. №3 (91). С. 338-348.
4. Москаленко О.В. Лук'янчиков О.М. Сучасний стан гармонізації стандартів соціального забезпечення в Україні з Європейською соціальною хартією. *Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали III Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кор. НАПрН України, академіка МКА, Заслуженого діяча науки України, д.ю.н,проф. Процевського О.І (2 квітня 2021 р., м. Харків)*. Харків, ХНПУ, 2021. С. 209-212.
5. Лук'янчиков О.М. Платить собі пенсію самі. Підсумки пенсійних реформ в Україні. *Журнал «Спільне»* (26.07.2021). URL: <https://commons.com.ua/uk/pidsumki-pensijnih-reform-v-ukrayini/?fbclid=IwAR2X6IBRGkga-Hq76z7elWVU68yCncmvp2S6Qgt0a3OW3EODa4ONyUrnss>
6. Новіков Д.О. Перспективи дослідження теорії «безумовного основного доходу» наукою трудового права. *Збірник наукових праць. Серія Право, Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2016. Вип. 25. С. 33-41.
7. Загальна декларація прав людини: Резолюція 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
8. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Резолюція 2198 (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
9. Європейська соціальна хартія (переглянута): Хартія Ради Європи від 3 травня 1996 року, і додатковий протокол до неї від 5 травня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
10. Хартія соціального забезпечення: Хартія Всесвітнього конгресу професійних спілок від 15 лютого 1982 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_418#Text
11. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст. 141.
12. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 16/98-ВР від 14 січня 1998 року. Відомості Верховної Ради України, 1998, № 23, ст.121.
13. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України № 2811-ХІІ від 21 листопада 1992 року. Відомості Верховної Ради України, 1993, № 5, ст.21.
14. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України №

1768-III від 1 червня 2000 року. Відомості Верховної Ради України, 2000, № 35, ст.290

15. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України № 2109-III від 16 листопада 2000 року. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 1, ст.2.

16. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України № 1727-IV від 18 травня 2004 року. Відомості Верховної Ради України, 2004, № 33-34, ст. 404.

17. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України № 1058-IV від 9 липня 2003 року. Відомості Верховної Ради України, 2003, №№ 49-51, ст. 376.

18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України № 1533-III від 2 березня 2000 року. Відомості Верховної Ради України, 2000, № 22, ст.171.

19. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України № 1057-IV від 9 липня 2003 року. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 47-48, ст.372.

20. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 875-XII від 21 березня 1991 року. Відомості Верховної Ради УРСР, 1991, № 21, ст.252.

21. Про пенсійне забезпечення: Закон України № 1788-XII від 5 листопада 1991 року. Відомості Верховної Ради України, 1992, № 3, ст.10.

22. Про соціальні послуги: Закон України № 2671-VIII від 17 січня 2019 року. Відомості Верховної Ради, 2019, № 18, ст.73.

23. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України № 2558-III від 21 червня 2001 року Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 42, ст.213

Допоміжна

24. Актуальні проблеми теорії трудового права і права соціального забезпечення: монографія / за ред. Г. І. Чанишевої. О.: Фенікс, 2015. 332 с.

25. Бориченко К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України: монографія. О.: Фенікс, 2015. 302 с.

26. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Концепція безумовного базового доходу як альтернатива Бісмарківській моделі держави добробуту: від теоретичних студій до експериментальних практик. Економіка: реалії часу. 2017. № 2 (30). С. 32-46.

27. Москаленко О. В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія. Х.: Юрайт, 2012. 442 с.

28. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за ред. О. М. Ярошенка. Х.: Право, 2015. 458 с.

29. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: моногр. / наук. ред.: Н. М. Хуторян, М. М. Шумило. К.: Ніка-Центр, 2015. 315 с.

30. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Л.: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2015. 422 с.

31. Шабанов Р. І. Концептуальні засади соціального захисту від безробіття: монографія. Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. 360 с.

32. Шумило М. М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців: монографія. К.: Ніка-Центр, 2009. 272 с.

33. Шумна Л. П. Право на соціальну підтримку і гарантії його реалізації в умовах ринкової економіки: монографія. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2014. 380 с.

34. Яригіна Є. П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: монографія. Х.: Моноліт, 2016. 196 с.

35. Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України № 3160-VI від 17 березня 2011 року. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 38, ст.380.

36. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України № 3551-XII від 22 жовтня 1993 року. Відомості Верховної Ради України, 1993, № 45, ст.425.

37. Про охорону дитинства: Закон України № 2402-III від 26 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 30, ст.142.

38. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України № 2262-ХІІ від 9 квітня 1992 року. Відомості Верховної Ради України, 1992, № 29, ст.399.

39. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 2961-IV від 6 жовтня 2005 року. Відомості Верховної Ради України, 2006, № 2-3, ст.36.

40. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України № 2623-IV від 2 червня 2005 року. Відомості Верховної Ради України, 2005, № 26, ст.354

41. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України № 1282-ХІІ від 3 липня 1991 року. Відомості Верховної Ради України, 1991, № 42, ст.551

42. Про зайнятість населення: Закон України № 5067-VI від 5 липня 2012 року. Відомості Верховної Ради, 2013, № 24, ст.243.

43. Про затвердження критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України № 185 від 3 березня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-2020-%D0%BF#Text>

44. Про органи, що здійснюють виплату пенсії та надання соціальних послуг громадянам України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя: Постанова правління Пенсійного фонду України №13-4 від 7 липня 2014 року.

Інформаційні ресурси

45. Курс «Право соціального забезпечення» на ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. URL:

46. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>

47. Пенсійний фонд України. URL: <https://portal.pfu.gov.ua/>

48. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>